

וכנ"ל סק"ו

(ד) לא מצינו ראשונים דס"ל דפירצה להלן מבטל מקום המוקף במחיצות בלא פירצה. (והתוס' ב"ב א' והרמב"ן שם כתבו להיפך וילמד סתום מן המפורש) וכנ"ל סק"ז.

(ה) אין פלטיא בשכונתינו וחשיב רה"י אפ"י לפי"ד הרשב"א, וכנ"ל סק"ח.

ומהני בעת לתקן שכונתינו ע"י צוה"פ גם לדעת האג"מ זצ"ל.

סיימתי עש"ק לסדר וארא תש"ט

בשבת והוד"י להשי"ת שזכיתי במקצת
מן המקצת לברך מקחן של צדיקים ג'
עמודי ההוראה הגה"צ גאב"ד
קארלסבורג שליט"א הגה"צ גאב"ד
סערדאהעלי שליט"א הגה"צ גאב"ד
האליין שליט"א.

הכו"ח עבר לעבדי ה'

יצחק צבי סופר

מכתב גלוי

בעזש"ה

לשאלת רבים על אמיתות דברים,
הגני להודיע שהייתי ביום ד' פ' חיי העל"מ
אצל כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א במעמד רבנים וחשובים,
ונשאו ונתנו בענין העירוב

ושאלתיו, היות שיש כאן בבארא פארק מכשולות בעירובין קטנים
שעושיין בנ"א בעצמם, ואנו עשינו עירוב בראוי וכנכון בצירוף
רבנים חשובים ומשגיח תמיד, אי יש לו איזה התנגדות לזה. וגם
דמטו בשם כ"ק רבינו הגה"ק מסאטמאר זי"ע שלא תחזיק מעירוב.

וענה לנו בפה מלא ובמאור פנים, בודאי אין לי התנגדות כלל, וראוי
לעשות עירוב בכל עיר, כמו שנהגו בכל הדורות עד כעת, וכן בסוגעט
שהי' עיר גדולה עשה זקני ו"ל עירוב, והגם שכמה פעמים נפסק
הצורת הפתח באמצע השבת ובפרט לאחרונה ע"י האנפסעמיטן, עכ"ז
הדרו לעשותו, וכן ראוי לעשות.

ושאלו, הלא דורו מרן הגה"ק ז"ל לא הסכים וכו', וכן הרבי בעצמו
חתם לאיסור כמה פעמים.

והשיב, אני לא שמעתי מדודי שאסור. אלא שבעיר גדולה קשה מאד
לעשותו כהוגן ולא ידע איך תהי' השגחתו. אבל בשעושיין כהוגן
בהשגחת רבנים, איני יודע למה לא יעשו, ומצוה רבה לזכות את
בני" ציבור גדול בזה בעירוב כשר ומחודד, וסיים בברכה.

[מהג"ל ברור שחתומת כ"ק אדמו"ר שליט"א איזה פעמים שלא לעשות
עירוב, זה רק בשביל שלא הי' דעה קדשו גוטה מאומן עשיית העירוב ההוא,
או אופן השגחתה, זה משומן].

בעה ח' יום ה' פ' חיי כ"ה מרחשון שנת תש"ס לפ"ק

הק' חיים יהודה כ"ץ
אב"ד ור"מ דק"ק עדה סערדאהעלי

מכתב מהרב הגאון
מזה"ר ר' יצחק הלוי מאנדל
שליט"א
מו"ץ במאנדאו

בעמוד"ס "חקר הלכה" על יו"ד וש"ת

בענין סלוף

דעת רבינו זי"ע

בענין תיקון עירובין באמריקא

ערש"ק פרשת צו תש"ס

בשכונת בארא פארק יצ"ו

שלו' לכם ולכל הגלויים אליכם, יתברכו בשוכע שמחות
ורבת הצלחות.

על דבר שאלחכם במה שפידסמו לאחרונה במכתבי
עתים בשם מרן רבינו הקדוש רשכבה"ג בעל דברי יואל זצוק"ל
שהוא הי' מתנגד לעשיית העידוב בברוקלין.

א) הנה איחרתי קצת מפני שרציתי להתחקות אחר מקור
מחצב הדברים, היות זה אומר ככה וזה אומר ככה, ואחר בירור
כל הדברים הנאמרים והנכתבים בזה, ולאחר חקירות ודרישות
לעמוד על שורש הדברים, ראיתי שיש כאן סילוף גדול מאוד
במה שמשתמשים בשמו של מרן רבינו הגדול זצוק"ל נגד
העידוב בשכונת בארא פארק, על כן ראיתי מן הגכון להבהיר
הדברים והשומע ישמע וקושטא קאי.

ב) דהנה אמת נכון הדבר לפי ערות הדברים הנאמרים
בשמו אשר ראויים לסמוך עליהם יוצא, שלא רצה ליתן הסכמתו
(לא לו ששאלו ממנו ליתן הסכמתו) לעשות עידוב על כל
מאנהעטין או כל ברוקלין. ומאידך ידוע גם, שדעתו לא הי' נוחה
לעשות עידוב על איזה רחובות בלבד (ולא לכל השכונה), וזלח
לצורך גדול, כגון יר"ט סוכות שחל בשבת. וכן מסר לי ג"כ איש

מהימן מהמקורכים של מרן ז"ל שלא הי' דעתו נוחה לעשות עידוב על איזה רחובות בלכד כג"ל. אבל גם ע"ד העידוב במאנהעטין וברוקלין (גם לפי דבריהם של הגי' שראויים לסמוך עליהם) לא ביקש מהם או משום אדם לפרסם בשמו שהוא מכת האוסרין, וכפי עדות הגה"צ הרי"ד מאסקאוויטש משאין זצ"ל, שפירסם ברכים עוד בשנת תשט"ז בחיי מרן ז"ל שאמר לו מרן ז"ל שאינו מעכב עליו רק שהוא אינו מתערב בענין זה - וכבר ידוע דרכו בקדוש, שלא רצה ליתן הסכמתו לכמה דברים שביקשו ממנו הסכמה, מפני שלא רצה שיהי' אחריות הדבר עליו, אבל מ"מ גם לא עיכב ולא התנגד להדבר וכן לא רצה ליתן הסכמתו לשום ספר חדש כידוע, והוא ג"כ מפני טעם זה, אבל מ"מ לא התנגד להדפסתו.

ג) ויותר מזה מבואר בתשו' דב"י יו"ד סימן ק"ה אות א' דטיידי שם לגבי ענין חמוד הנוגע לאיסור א"א (להתיר א"א ע"י עדות ערכאות שבזמנינו - אשר לפי דעתו אין זה מספיק להתיר איסור א"א), דכתב שם דע"כ מעולם לא רצה להודקק להתיר א"א ע"י עדות ערכאות, אלא שאם כתבו לרבנים אחרים והתירו, לא הייתי מתערב בדבר ולא אמרתי לא איסור ולא היתר עכ"ל עיי"ש.

ד) ובפרט מה שרצו להוסיף עוד נופך על שמו של מרן ז"ל ולתלות בו בוקי סרוקי שדעתו הי' לאסור לעשות עידוב בתיקונו, מפני שיש לחשוש על מכשולות, או בכשרות העידוב או מפני פריצות וכדו', הנה הדבר מבואר מפורש להיפך בתשו'

דברי יואל למרן ז"ל בכמה מקומות - עיין תשו' דב"י או"ח סימן יו"ד אות י"א שכתב לענין שער באשה, דזומנינו מחמת גודל הפריצות והרהורי עבירה הי' מתראוי לגזור לאסור בברכה ובר"ת משום שער באשה אף נגד הבתולות שדרכם להיות מגולה, אך ודאי שאין לנו לגזור גזירות מדעתנו מה שלא אסרו חז"ל, עכ"ל"ק. ועיי"ע בתשו' דב"י יו"ד סי' מ"ד שכתב ח"ל תמיהני שחשד אותי שח"ו אני גמר גזירות, ומי אנכי לגזור גזירות בישראל, עכ"ל"ק.

ה) ועיין ג"כ תשו' דב"י יו"ד סימן ע"ו או"ז שהביא נמי משמיה דהריב"ש ז"ל סימן קכ"ה שכ' הריב"ש ז"ל על מילתא שהי' מסתבר לגזור עליו ח"ל, שאין לנו לגזור מעצמינו יותר ממה שגזרו חכמים ואפי' כשאין בני תורה וכו' עיי"ש. ועיין עוד מש"כ מרן ז"ל בתשו' דב"י או"ח סימן פ"ו בנידון גזירת פתיחת התניות בשב"ק אשר לפי הנראה הוא ענין חמור מאוד כגזירת שטר, וע"כ לפי דעת השואל הי' בכלל יורג ואל יעבור. אבל מרן ז"ל כיון דלא הי' ברירא ליה שהגידון דמיא לגמרי לגידון גזירת שטר, על כן לא רצה לא לאסור ולא להתיר, והביא דברי חז"ל שכתב קמ"ה ע"ב דאמרי' שם אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך כאחותך שהיא אסורה אמור, ואם לאו אל תאמר עיי"ש.

ו) וראוי להביא כאן עוד מש"כ מרן ז"ל בתשו' דב"י יו"ד סימן מ"ט בענין אם נכון לפרסם אזהרה (על דבר שיש בו חששות) היכא שאין בידינו לתקן - חז"ל"ק, דאדרבה מהדפסת מכתבים מרובים יש לחוש עוד לקלקול ח"ו עיי"ש. וה"נ בג"ד אין

לך מכשול גדול מזה שמפרסים לפני ההמון שאינם יודעים להבחין שדעת מרן ז"ל לגזור ולאסור גם המותר רק מטעם חששות וכדו' ויבואו אח"כ כל המון העם (אשר נוחים להם בהעידוב ואינם רוצים לקבל על עצמם גזירות חדשות) לדון מזה ולומר גם על שאר דברים שדעת מרן ז"ל הי' באמת לאסורם באיסור חמור מדין התורה, שג"כ אלו אינם רק גזירות חדשות משום חששות וכדו'. וכן שמעתי מהרבה בני תורה מתלמידי רבינו זצוק"ל שדעתם ג"כ כג"ל.

(ז) והנה הך מילתא הג"ל, שכ' מרן ז"ל בשם הריב"ש ז"ל סימן קכ"ה שאין לגזור מעצמינו יותר ממה שגזרו תכמים כג"ל. באמת כללא פסיקא הוא בדברי הפוסקים בכמה מקומות, דאין לגזור גזירות מדעתינו, וכמו"כ כתב הריב"ש ז"ל גם בסימן רע"א עיי"ש. וכ"כ הה"מ בפ"ה מהל' חמץ ומצה ה"ז, והרב"י והר"מ או"ח סימן תס"ב, והפר"ח או"ח סימן תס"א (ר"ה עוד כתב) ובסימן תרנ"א, ובפר"ח יו"ד סימן פ"ד ס"ק י"ז עיי"ש. ועיי' ג"כ בדברי הרא"ש ז"ל שכתב שכ' וז"ל תמהני האך יוכלו הגאונים לחדש גזירות עיי"ש. וכעיי"ו כתב הרא"ש ז"ל גדה פ"י סימן ג' דאין לנו לגזור גזירות מדעתינו מה שלא נמצא בהש"ס, ואם אדם חשוב מרוב ענוותנותו ופרישתו אינו רוצה לסמוך על עצמו לעשות מעשה, ינהג מדת פרישתו לעצמו, אבל לא ניתן ליכתב בספר להורות בו לדורות הבאין וכי' עיי"ש. ועיי' ג"כ שד"ח מערכת גימ"ל אות י"א ובפאה"ש שם סימן ד' מש"כ להעיד על דברי תשו' ב"ש עיי"ש.

(ח) ואע"פ שאלו המערערים נראה דכונתם לשמים, ודעתם לגרור כדי שלא יפרצו בתומת השבת ובחומת הצניעות וכדו', וכדאי שכונתם טובה ורצויה מאוד. אבל אין זה רק דעת עצמם, וכל אחד רשאי לומר דעתו, אבל אין לזה ענין עם דעת מרן ז"ל, כל שלא נמצא כתוב מפורש כן, ולא אמר מרן ז"ל הדברים או הפעמים הללו לשום אדם לפרסמם בשמו, וענין זה לתלות דעת עצמם על מרן ז"ל, זה גופא סילוף כמובן. וכבר ידוע מש"כ מרן ז"ל בהקדמתו לס' עה"ג ועה"ת שלא להאמין מה שאומרים בשמו בחוצות וברחובות אלא למה שהוא כתב בעצמו.

(ט) מה גם, שכל הפעמים הנאמרים שיש לחשוש שיהיו מכשולות בהעידוב, אם לא שיהי' בעיד מי שהוא הבר-סמכות-עליונה שהכל (או עכ"פ רובם ככולם) קיבלו אותו עליהם, שייך גם בעיד אנשווערפען ועיה"ק ירושלים ובני ברק ומאנסי. וגם כל החששות שיפרצו חומת הצניעות שייך גם בסקווירא וקרית יואל ואפי"ה אין פוצה פה.

(י) ובפרט דלפי דברת רבים וכן שלימים שרוצים בהעידוב כדי להציל את עצמם ממכשול של איסור התצאה (ובתוכם חולים וזקנים), ואומרים כפה מלא שלפי המצב שהי' קודם שנעשה העידוב הי' בודאי מכשולים רבים ועצומים, ועכשיו ע"י שנעשה העידוב אודו לי', א"כ מהיכי תיתי להם לאסור הדבר, משום חשש דילמא יצמחו מזה אח"כ מכשולים, הלא כלל גדול הוא דאין ספק מוציא מידי ודאי. ובפרט אם לפי הנראה לפנינו

העירוב נעשה כתיקונו בדבר המחקים. ועכ"פ אחר העיון בכל מענותיהם של המערערים נגד העירוב, וכל מעמיהם שנתנו בזה, אין בהן בנותן טעם מספיק כלל, ובשגם שכבר נתבאר לעיל מדברי הפוסקים שאין לנו לגזור גזירות מדעתינו.

(יא) ואע"פ שהצליחו בסילופם, להשיג גם איזה התימות של רבנים גדולים וחשובים, אבל כבר העיד הגמיון בזה שכבר אירע כך בעבר כמה וכמה פעמים. ודכרנא לפני כמה שנים כשנתחרש המכונה של כדיקת סת"ם כדי להציל הרבים מהמכשולות של ספרי תורה פסולים ממעיות חסרות ויתירות, ה' או ג"כ איזה מערערים ועשו שערוריה גדולה, והרעישו תבל ומלואה שראוי לגזור שאסור להשתמש עם המכונה כלל וכלל, וגם הדפיסו ופירסמו מכתבי איסור במכ"ע מידי שנת בשבוע בדיוק כמו שעושין עכשיו. וסילפו הדברים לפני איזה רבנים שיהיו עי"ז מכשולות עצומים וחששות גדולות, ותלו ג"כ בוקי סרוקי במרן רבינו הגדול ז"ל ועלתה בידם שגם איזה רבנים חשובים חתמו על האיסור שלהם. אבל רבים וכן שלמים התיירו הדבר, כי אין לגזור גזירות מדעתנו מה שאין לו מקור בש"ע ובפרט במקום שיש בו להציל ממכשולות. ופוק חזו מה עלתה בסופו של דבר עם כל השערוריה שלהם של האוסרים, שהכל עלה בתוהו וכוהו וכמעט אין זכר לאיסורם ודברי תורה חיים וקיימים וכן אירע עוד כנ"ל כבר כמה פעמים.

(יב) ובפרט מה שהעיון לאחרונה שהדפיסו דברים שהי' נדפסים בירחון המאור בשם דעת גדול אחד, ועכשיו הוסיפו

ופירסמו שמרן ז"ל הוא בעל הדברים. הנה כל מי שבקי קצת בלישניה ובספרי מרן ז"ל יראה בעליל שאין זה מדרך לשונו של מרן ז"ל, לא לשונו בכתב ולא לשונו בע"פ ולא מדרכי הגיון שלו. והמשב"ק אשר תל"ת עדיין חיים וקיימים עמנו לאויש"א ג"כ מעידיים שדברים אלו לא יצאו לא מפיו ולא מפי כתבו. וגם לפי שיטתם אשאלה מהם מענה, ממנ"פ אם מרן ז"ל בשעתו לא רצה לפרסם הדברים בשמו ושהוא בעל הדברים (יהי' המעם מה שיהי') מהיכי תיתי להעזי לפרסם ולגלות מה שהוא רצה שלא לגלות, ונראה בעליל עד כמה נברה אצלם מדת הניצחון, והעולה על כולנה שלא חלי ולא הרגישו דהנה כתוב שם בפירוש רק, שאינו נכון לערב כל העיר וכו' וא"כ הרי מבואר דדוקא כל העיר אינו נכון לערב, אבל שכונה אחת אמנם נכון לערב, וכל זה לפי שיטתם אבל האמת היא כנ"ל. ובפרט מש"כ שם חידוש להביא ראיה לדבריו מהגמ' דעירובין ממה דאמר' שם בחששא דשמא יעלה הים שרפון וכו' הנה הדברים לעצמם כמו שכאו שם אינם מכוונים כלל, וכמו שיראה המעיין הישר. ובודאי ולא יצאו ממרן ז"ל וכנ"ל.

(יג) ועכ"פ מה שרוצים לדמות מילתא למילתא לאמר, דכמו שלא רצה ליתן הסכמתו לעשות עירוב על כל מאנהעפיין או כל ברוקלין כמור"כ אין לעשות עירוב שנעשה כתיקונו על שכונה יהודית בלבד ושעומדת בפיקוח רבנים ומבכהים שנושאים באחריותו, אין זאת אלא ענין של חילוף דברים, וכן שמעתי מכמה רבנים מובהקים (הגמנים בין תלמידיו הנאמנים

של מרן ז"ל) שיש בזה סילוף גדול, כי לא הי' אז הנידון והמדובר כלל לעשות עירוב בשכונה יהודית שרובם שומרי תומ"צ.

(ד) ומה שהביאו מרב אחד שהעיד שהוא שאל הסכמת מרן ז"ל לעשות עירוב לשכונה שלו, אבל הרי תברא בצדו, שהרי מפורש בדבריו שהי' המדובר אצלו לעשות עירוב רק לאיזה רחובות בשכונתו הסמוך לביה"ח, אבל לא הי' המדובר או לערב את כל השכונה של בארא פארק בצוה"פ כתיקונו ושהי' נעשה ע"י רבנים המפקחים הנושאים באחריות. וא"כ לא הוסיפו בזה כלום דכבר ידוע דעתו של מרן ז"ל שלא הי' ניח"ל לאיזה רחובות בלבד (חוץ לצורך גדול), מחמת דיש בזה כמה מכשולים גלויים. אבל אדרבה לפי עדות כמה בני"א, שכשנשאל בסוף ימיו בענין עשיית עירוב מהודר על כל שכונת וומב"ג, וגם יהי' נעשה בחזק ובאופן של קיימא בחוסי ברזל חזקים, ושתהי' נעשית תחת פיקוח וועד של רבנים שישאו באחריותו, הסכים לזה וכיך בהצלחה, וגם צוה לאחד הגבאים שיחי' שיתנו הסכום של חמש מאות דאלער. וכן לפי עדות הגאון המובהק צ"ת האדמו"ר מפאפא זצ"ל הרי הסכים מרן ז"ל לעשות עירוב לשכונת וומב"ג אם יהי' הוא נושא באחריותו.

(ו) הוצא לנו מזה, דכל מה שמרעישים המערערים קבל עולם ומלואה נגד העירוב בשכונת בארא פארק על שם מרן רבינו הגדול זצוק"ל, בהניחם זאת ליסוד מוסד בפידסומם במכתבי עתים באופן שהי' דינו רמה כאילו זה דבר כחור ואין לפקפק בו, להוי ידוע שאחר החקירה והבירור ע"י כל מי שיש לו

עינים לראות ואין כמבעו להיות נמשך אחר כל מה שמפרסמים ברעש גדול במכ"ע ובחוצות ובשווקים, יראה שהדבר נבנה על יסוד רעוע ולא יהני להמסלפים סילופיהו. וכן שמעתי עוד מכמה רבנים מובהקים בהוראה. ועל כן היטיבו אשר דיברו בזה הרבנים המובהקים עמודי ההוראה ה"ה הגאון הגדול מדר"י ראמה שליט"א אבד"ק קארלסבורג והגאון הגדול אבד"ק אדווארי שליט"א שמסתבר שדעת מרן ז"ל להתיר לעשות העירוב, ודבריהם נכונים מאוד, וא"צ לאסהודי דידי וגם אינם צריכים חיזוק, כי כן מפורש בתשו' מרן ז"ל בדב"י כנ"ל שאין לגזור גזירות מדעתנו. וכל המוני אחב"י הסומכים על הרבנים הגאונים הנ"ל בכל השאלות החמורות, כש"כ וק"ו שכדאי הם לסמוך עליהם בנידון זה אפי' שלא בשעת הדחק, ובאמת א"צ לפרסם דברי הנ"ל, כי ממילא לא יועילו כלום לאלו הרוצים בהסילוף, ואילו להרבים היודעים האמת ומבחינים בדברים ואינם נמשכים אחר המכ"ע כסומא כארובה, הם יודעים בעצמם מה לעשות וקושטא קאי וא"צ עוד להאריך.

וה' שנותיכם יאריך והחיה"ח מארדה"ש

מנאי הדו"ש הק' יצחק הלוי מאנרל

דומ"ץ במאנראו נ"י. בעמח"ס "חקר הלכה" על יו"ד

